

[Paul Holt.]

imellem en vis overlegen Uvilje og fuldkommen Ligeledthed over for den islandske Selvstændighedsbevægelse. Vi maa nu bære Virkningerne af denne Udvikling, og vi bør naturligvis gøre det paa en værdig Maade.

I den Forbindelse er det naturligt at nævne et enkelt Spørgsmaal, som i sig selv ikke hører til de store, men som man paa Island alligevel tillægger en ikke ringe Betydning, det, der har været omtalt allerede af flere ærede Ordførere, nemlig de gamle islandske Haandskrifter, som findes i Universitetsbiblioteket i København. Det er ikke et juridisk Spørgsmaal, i den Henseende er alt ganske klart, Universitetsbiblioteket er i sin fulde Ret til fremdeles at besidde dem, og det har været taget sine Forpligtelser over for denne værdifulde kulturelle Skat paa en i enhver Henseende tilfredsstillende Maade. Men i en Sag af denne Art gælder andre end juridiske Synspunkter; i det islandske Kulturliv indtager disse Haandskrifter en central Stilling, og det vilde derfor, forekommer det mig, være en smuk Handling fra dansk Side, om vi viste vort gode nordiske Sindelag ved at overrække det islandske Folk denne nationale Skat.

I den højtaerede Statsministers Tale savnede man nogle Bemærkninger om Grønland. Grønland fik jo under den nu afsluttede Verdenskrig militær Betydning, og dermed er Grønlands Forhold — foruden som hidtil at være et indre dansk-grønlandsk Anliggende — tillige blevet et udenrigspolitisk Spørgsmaal. Under Krigen indrettede Amerikanerne Baser paa denne store Ø. I den Overenskomst, som Minister Kauffmann sluttede med De forenede Stater under Krigen, blev det udtrykkeligt nævnt, at denne Overenskomst skal forblive i Kraft, „indtil der er Enighed om, at de nuværende Farer for det amerikanske Kontinents Fred og Sikkerhed er ophørt“. Det turde vel være uomtvisteligt, at „de nuværende Farer“ for det amerikanske Kontinent er ophørt med at eksistere, da de havde deres Begrundelse i de tyske Trusler, som ogsaa gjaldt Grønland, hvor det virkelig lykkedes Tyskerne at oprette Operationsbaser, saaledes at der endogsaa indtraf Krigsbegivenheder i disse fjerne arktiske Egne. Paa Baggrund af denne Traktat er det berettiget at spørge den højtaerede Statsminister, om det er muligt her i det høje Ting at faa en Redegørelse for Udviklingen af de dansk-amerikanske Forhandlinger vedrørende dette Forhold.

Endvidere vil det være paa sin Plads, om Regeringen vil give en Meddelelse om de

Retningslinier, den agter at følge med Hensyn til Styrelsen af Grønland i det hele taget. De forenede grønlandske Landsraads Forhandlinger i 1945 rummer overordentlig meget interessant Stof til Belysning af Forholdene paa Grønland. Man faar derigennem et meget stærkt Indtryk af, at der i Krigens Aar er sket en betydelig Selvstændiggørelse af den grønlandske Befolkning. Det er tydeligt, at Befolkningen har faaet en voksende Selvtillid, og de Krav, den stiller om Forbedringer, fremkommer med megen Vægt. Det er rimeligt, at Grønlanderne med Krigens Erfaring bag sig ønsker større Myndighed i den lokale Styrelse og en Overflytning af væsentlige Dele af Grønlands Styrelse til selve Landet. Det er paa Tide, vi virkelig vover en Decentralisation og forlader Enevældens gamle Princip: at samle al Administration i København. Endvidere bør man lytte til Ønskerne om Ligestilling i retlig Henseende mellem Danske og Grønlandere og til Kravet om udvidet Danskundervisning. Man kan i den Sammenhæng nævne, at Amerikanerne har løst et tilsvarende Problem vedrørende Alaskaeskimoerne, saaledes at de fleste af disse nu baade taler og læser Engelsk. Der bør ligeledes gøres et energisk Arbejde for at hjælpe de grønlandske Kvinder frem til et højere kulturelt Stade.

Det mørkeste Punkt er her de slette hygiejniske Forhold. De Beretninger, vi i denne Tid faar derfra er ligefrem rystende, navnlig hvad angaar Tuberkulosen og Kønssygdommene. Det forlyder, at Røde Kors paatænker en stor Aktion for at raade Bod paa det allerværste i den Henseende. Men hvad agter Grønlands Styrelse at foretage sig? Grønland kan ikke vedblive at leve i en Tornerosetilstand, og Grønlanderne er ved at blive et Led i den moderne Verden; Teknikken holder sit Indtog, og dermed ogsaa de Problemer, som hænger sammen med den, og det vil være nødvendigt at fremme den tekniske Udvikling endnu mere. Det grønlandske Samfund er ved at gennemløbe en radikal Forandring. Det er af stor Betydning, at de Mænd, der sendes derop, er virkelig dygtige Folk. Vejrmeldingstjenesten f. Eks. har international Betydning, og derfor maa baade dens Materiel og Personel i enhver Henseende være førsteklases. Vi har altid sat en Ære i at forvalte denne Koloni paa den bedst mulige Maade under Hensyntagen til Grønlandernes særegne Interesser. Vi maa gøre os fortrolige med, at Grønland er mere end en Koloni, at der her lever et Folk, som ikke i Længden kan holdes i en Umyndighedstilstand.

Rigsdagens Grønlandsudvalg har ud-